

ΧΙΛΗ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΦΟΝΙΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΜΠΟΡΙΤΣ

Ο «δυσήνιος τύπος» είναι ένα κινηματικό εκδοτικό εγχείρημα για την ανάδειξη, γνωστοποίηση και διάδοση των αγώνων, για την διατήρηση της κοινωνικής-ταξικής μνήμης και για την εξάπλωση των αναρχικών, ελευθεριακών και ανατρεπτικών ιδεών.

Contact: ipposd.org | d_ippos@hotmail.com

Η εξέγερση που κατέληξε σε διαπραγματεύση

Όταν η κοινωνική εξέγερση που ξέσπασε τον Οκτώβρη του 2019 βγήκε από το Μετρό του Σαντιάγο και άρχισε να επεκτείνεται στις πλατείες ολόκληρης της χώρας διαταράσσοντας την περίφημη κανονικότητα τους συστήματος, η κυβέρνηση Πινιέρα είχε τρεις επιλογές: να καταστείλει τη διαμαρτυρία, να κάνει κάποιες μικρές παραχωρήσεις ή να διαπραγματευτεί μια θεσμική αλλαγή. Ιστορικά, η πρώτη μέθοδος που υιοθετούν οι κυρίαρχες τάξεις, προκειμένου να ανακόψουν τα κοινωνικά ξεσπάσματα, είναι η βία. Στη Χιλή τις πρώτες εβδομάδες της εξέγερσης είδαμε επίπεδα και μεθόδους καταστολής που είχαν να παρατηρηθούν από τη δεκαετία του 1990. Ωστόσο, από ένα σημείο και μετά η κρατική βία είχε ένα υψηλό πολιτικό κόστος και έπληττε την εικόνα της κυβέρνησης διεθνώς, εξαιτίας των καταγγελιών για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έκαναν τον γύρο του κόσμου.

Η δεύτερη εναλλακτική, εκείνη της βραχυπρόθεσμης παραχώρησης, επίσης δοκιμάστηκε, καθώς ήδη από τις πρώτες μέρες της εξέγερσης ο Πινιέρα πήρε πίσω την αύξηση των τιμών στα εισιτήρια του μετρό και έκανε στη συνέχεια μερικές ακόμα διανεμητικού τύπου προσφορές. Αυτά όμως τα μέτρα δεν κατάφεραν να αναχαιτίσουν την εξέγερση επειδή, πέρα από τα αιτήματα οικονομικής φύσης, υπήρχε γενικευμένη δυσaréσκεια σε σχέση με τη λειτουργία των κρατικών θεσμών, δυσaréσκεια η οποία θα καταλάγιαζε μόνο με μακροπρόθεσμες μεταρρυθμίσεις. Έτσι, ήδη από τις αρχές Νοέμβρη είχε γίνει ξεκάθαρο ότι η κυβέρνηση είχε εξαντλήσει τα δύο αγαπημένα της εργαλεία, δηλαδή την καταστολή και τις μικροπαραχωρήσεις και η μόνη λύση προκειμένου να τερματιστεί η γενικευμένη αναταραχή, ήταν η δέσμευση εκ μέρους της κυβέρνησης για θεσμικές αλλαγές.

Αναγκασμένη λοιπόν από τον εξεγερμένο λαό να αναδιπλωθεί, η κυβέρνηση απηύθυνε στις 15 Νοεμβρίου κάλεσμα για την «επανίδρυση της Χιλής» με ορίζοντα τη σύνταξη ενός νέου συντάγματος. Με αυτόν τον τρόπο στόχευε στην αφομοίωση της διαμαρτυρίας, ή τουλάχιστον στο να οριοθετήσει το ποτάμι που είχε ξεχειλίσει και να το κατευθύνει σε ρεφορμιστικές προτάσεις, που δεν επιδιώκουν να εξαλείψουν ούτε το

Κράτος, ούτε το κεφάλαιο ούτε καμιά άλλη εξουσιαστική σχέση. Απαντώντας σε αυτό το κάλεσμα, κάποιες οργανώσεις της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς ζητούσαν πρώτα να παραιτηθεί ο Πινιέρα, να δικαστούν οι υψηλόβαθμοι πολιτικοί και μετά να ξεκινήσουν διαδικασίες για το νέο Σύνταγμα. Αυτά ήταν απλώς ημίμετρα που δεν μπορούσαν να σταθούν στο ύψος της περίπτωσης. Οι λαϊκές εξεγέρσεις είναι επεισόδια ρωγμής στην ιστορία, στιγμές συσσωρευμένης οργής που ξεσπάει με βίαιο τρόπο. Απέναντι σε αυτά τα επεισόδια υπάρχουν μόνο δυο οδοί: ή το βάθεμα της εξέγερσης ή η δεξιά στροφή.

Ο Γκαμπριέλ Μπόριτς ήταν τότε από εκείνους που δέχθηκαν να συνδιαλλαχθούν και να διαπραγματευτούν με την κυβέρνηση. Ο Μπόριτς όπως και άλλοι ηγέτες αριστερών κομμάτων, έκαναν τις λαϊκές αυταπάτες γύρω από τους θεσμούς να αναζωπυρωθούν, αποδεχόμενοι την άποψη ότι τα δομικά προβλήματα που οδήγησαν στην εξέγερση, θα λύνονταν με ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο. Η επιλογή αυτών των πολιτικών δυνάμεων να υπογράψουν τη συμφωνία της 15ης Νοεμβρίου ήταν σφάλμα όχι μόνο πολιτικό, αλλά και στρατηγικό, με την έννοια ότι δεν διαπραγματεύεται με μια άρχουσα τάξη που βρίσκεται με την πλάτη στον τοίχο.

Δυστυχώς, ήταν μειοψηφικές οι φωνές εντός του κινήματος, που έλεγαν ξεκάθαρα ότι αυτές οι επιδιώξεις για «θεσμικό εκδημοκρατισμό», αυτή η ρητορική, αυτή η ιδεολογία είναι αστικές, δεν είναι το δικό μας πεδίο δράσης, ούτε έχει καμία σχέση με την κοινωνία για την οποία αγωνιζόμαστε. Ετσι, μπορεί ο ίδιος ο Μπόριτς μετά την 15η Νοεμβρίου να μην τολμούσε να εμφανιστεί στην Πλατεία Αξιοπρέπειας (και μια φορά που δοκίμασε να το κάνει, τον έλουσαν με μπίρες) αλλά η διαπραγμάτευση στα πολιτικά σαλόνια προχωρούσε, οι διαμαρτυρίες οπισθοχωρούσαν και στο τέλος παρέμεναν στους δρόμους μόνο όσοι και όσες μνημόνευαν τους κρατούμενους και τους νεκρούς της εξέγερσης. Το επόμενο διάστημα, οι διεργασίες που ξεκίνησαν για τη διαμόρφωση ενός νέου Συντάγματος αποτέλεσαν το τραγούδι των Σειρήνων της άρχουσας τάξης και δεν πέτυχαν παρά να αφοπλίσουν τις κοινότητες αγώνα. Ετσι, το σύνθημα του 2019 ενάντια σε όλους τους πολιτικούς, περιορίστηκε στο να στρέφεται ενάντια στους δεξιούς πολιτικούς μόνο και η συζήτηση άρχισε να περιστρέφεται γύρω από την επιλογή του μικρότερου κακού.

Το ότι η εξέγερση τερματίστηκε με τον τρόπο που τερματίστηκε, δεν πρέπει να μας οδηγήσει σε λογικές τύπου «όλα ή τίποτα». Δηλαδή, το ότι το αίτημα για νέο σύνταγμα συνιστούσε οπισθοχώρηση από κινηματική άποψη στη συγκυρία κατά την οποία διατυπώθηκε, δεν σημαίνει ότι δεν οδήγησε σε κάποιες κατακτήσεις, πάντα βέβαια στο πλαίσιο της αστικής δημοκρατίας. Μπορεί να μην είχαμε μια εισβολή στο προεδρικό μέγαρο, αλλά ήταν νίκη το γεγονός και μόνο ότι ακυρώθηκε το σύνταγμα της δικτατορίας. Ένα σύνταγμα που, για παράδειγμα, επέτρεπε σε έναν γενοκτόνο να είναι γεροϋσιαστής και να πεθάνει χωρίς δίκη και τιμωρία, ένα σύνταγμα που

καθιέρωσε μια θεσμική τάξη πραγμάτων που χαρακτηριζόταν από τη συγκέντρωση εξουσιών στο πρόσωπο του Προέδρου και από την ανυπαρξία μηχανισμών ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας, ένα σύνταγμα που χάρισε όλες τις βασικές δημόσιες υπηρεσίες και στον ιδιωτικό τομέα. Συνιστούσε λοιπόν θετική πολιτική εξέλιξη, μέχρι εκεί όμως. Ένα νέο σύνταγμα δεν σημαίνει και πολλά από μόνο του. Αρκεί να θυμόμαστε το παράδειγμα της Κολομβίας, η οποία έχει ένα πολύ προοδευτικό στη θεωρία σύνταγμα, το οποίο όμως δεν έχει καμία εφαρμογή σε ένα Κράτος που διοικείται στην ουσία από ναρκοπαραστρατιωτικούς.

Η εμφάνιση του Καστ στο πολιτικό σκηνικό και των φασιστών στους δρόμους

Τον τελευταίο ενάμιση χρόνο με αφορμή τις διεργασίες για την ψήφιση ενός νέου συντάγματος παρατηρούμε τη χιλιανή κοινωνία να γιορτάζει τη νέα μεταμφίεση του Κράτους, με μια μερίδα πολιτών να βιάζονται να πανηγυρίσουν «το τέλος του νεοφιλελεύθερου μοντέλου» και να συγκινούνται με το γεγονός ότι μια γυναίκα με ενδυμασία μαπούτσε, η Ελίσα Λονκόν, τέθηκε επικεφαλής της συνταγματικής επιτροπής. Οι οπαδοί της φιλελεύθερης δημοκρατίας συνεπαρμένοι από τον ενθουσιασμό τους για το νέο σύνταγμα, άρχισαν να βιώνουν το χανγκόβερ από το δημοκρατικό μεθύσι μόνο όταν είδαν να γίνονται πορείες εναντίον των Βενεζολάνων μεταναστών στο Ικίκε και έναν νοσταλγό του Πινοσέτ και γιο ενός νεοναζί, την Χοσέ Αντόνιο Καστ, να ανεβαίνει σταθερά στις δημοσκοπήσεις. Ετσι, φτάνουμε στον πρώτο γύρο των εκλογών στις 21 του περασμένου Νοέμβρη και βλέπουμε τον Καστ, να προηγείται με ποσοστό 27,9%. Ακολουθούσε με 25,8% ο 36χρονος Γκαμπριέλ Μπόριτς, ένας πολιτικός που είχε αναδειχθεί μέσα από το φοιτητικό κίνημα του 2011 και από τη θέση του ως πρόεδρος της Φοιτητικής Ομοσπονδίας του Πανεπιστημίου της Χιλής. Ποιος θα το πίστευε ότι δύο χρόνια μετά την κοινωνική εξέγερση που εξέθεσε όλη τη γύμνια του συστήματος, η χώρα θα βρισκόταν μια ανάσα από την εκλογή μιας ακροδεξιάς κυβέρνησης; Τι συνέβη; Μήπως ο λαός «εκφασίστηκε», όπως ειπώθηκε; Ας δούμε κάποιους παράγοντες που βοηθάνε να κατανοήσουμε γιατί τα πράγματα πήραν τέτοια τροπή.

Καταρχάς ο Καστ αποδείχθηκε καλύτερος «παίκτης» από τον Μπόριτς. Ήξερε να ερμηνεύσει τον φόβο και την ανασφάλεια που καλλιέργησαν, όχι μόνο τα μέσα ενημέρωσης, ο επιχειρηματικός κόσμος και η κυβέρνηση, αλλά και εκπρόσωποι κεντροαριστερών κομμάτων, που κινδυνολογούσαν ότι η χώρα μπαίνει σε περίοδο αστάθειας. Ετσι, μια μερίδα κόσμου προτίμησε έναν «γνωστό διάβολο», από τον αυτοσχεδιασμό που θα επιχειρούσε μια άπειρη κυβέρνηση. Ο λόγος του Καστ μπορεί να απειλούσε τις ελευθερίες, πρόσφερε όμως σε κάποιους μεγαλύτερη ασφάλεια μέσω

της κρατικής καταστολής. Ας μην ξεχνάμε ότι στη Χιλή οι ιδέες του πινοτσετισμού ποτέ δεν ηττήθηκαν, αντίθετα, πάντα είχαν ισχυρή παρουσία, συνέχισαν να ζουν στην ψυχή του κόσμου των επιχειρηματιών, των γαιοκτημόνων και των συντηρητικών καθολικών. Για την ακρίβεια, στη Χιλή ο φασισμός είναι μονίμως ένας λανθάνων κίνδυνος.

«Η Χιλή για τους Χιλιανούς», από την συγκέντρωση ενάντια στους μετανάστες στην πόλη Ικίκε

Αυτό σημαίνει ότι η συντηρητική παλινόρθωση ξεκίνησε πολύ πριν από την εκλογή του Καστ στον πρώτο γύρο. Και μάλιστα, όσο προχωρούσε η συνταγματική διαδικασία, η «αντεξέγερση» έκανε τη δουλειά της αργά αλλά σταθερά. Αυτό ήταν κάτι που έπρεπε να έχει προβλεφθεί. Εφόσον η εξέγερση του Οκτώβρη του '19 ταρακούνησε τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές δομές του συστήματος, μετατρέποντας τη λαϊκή οργάνωση και την άμεση δράση στα πρωταρχικά εργαλεία αγώνα, ήταν αναμενόμενο να βγουν στο προσκήνιο αντεπαναστατικές δυνάμεις που θα επιδίωκαν να αποκαταστήσουν διά της βίας, αυτό που η εξέγερση τόλμησε να αμφισβητήσει. Η λυσσασμένη αντίδραση της άρχουσας τάξης ήταν η επιλογή ενός κρεολού φασίστα α λα Μπολσονάρο, που υπερασπίζεται με μανία το νεοφιλελεύθερο σύστημα και τις καταστροφικές του συνέπειες. Ο Καστ εκφράζει το χειρότερο πρόσωπο των τρομαγμένων πλουσίων. Αντιπροσωπεύει μία ολιγαρχία που έχει

πλουτίζει με τα δικαιώματα που της έχει παραχωρήσει το Κράτος, σε συνδυασμό με έναν θρησκευτικό φανατισμό και το μίσος προς τις γυναίκες και τον φεμινισμό. Εκπροσωπεί την υπεράσπιση των βασανιστών και την παραχώρηση προνομίων σε στρατό και αστυνομία.

Ο Καστ, εν ολίγοις, είναι το πρόσωπο του φόβου των ελίτ απέναντι στο λαϊκό κίνημα. Αλλά ο Καστ είναι απλώς ένα πρόσωπο. Ακόμα ένα πρόσωπο της απεχθούς εγχώριας πολιτικής κάστας. Ο φασισμός όμως, είναι κάτι περισσότερο από ένα πρόσωπο. Αυτή τη στιγμή υπάρχει ένας ολόκληρος αστερισμός από γκρουπούσκουλα που λυμαίνονται τους δρόμους των πόλεων και που επιδεικνύουν νέες μορφές ακροδεξιού ακτιβισμού. Οι ομάδες αυτές αποτελούν ένα αμάλγαμα διάφορων ιδεολογικών στοιχείων, που συνοψίζονται στο σύνθημα «Πατρίδα ή Χάος», έχουν υποδομή, επιχειρησιακά μέσα, χρηματοδότηση και ετοιμότητα, ώστε να εξαπολύσουν τον τρόπο σε οτιδήποτε διαφορετικό. Είδαμε το προηγούμενο διάστημα να καίνε σπίτια μεταναστών, να σκίζουν σημαίες των Μαπούτσε, να επιτίθενται σε γυναίκες και σε τρανς άτομα.

Ο φασιστικός κίνδυνος δεν εξαφανίζεται επειδή ψήφισε κανείς μια αριστερή κυβέρνηση, ακριβώς επειδή ο φασισμός καταφέρει να παραβλέπει τους νόμους για να επιτίθεται, να δολοφονεί, να καταστρέφει, μια και ιστορικά έχει την αστυνομία στο πλευρό του. Ακόμα κι όταν χάνει στις εκλογές, ξέρει να λειτουργεί στο περιθώριο και στην παρανομία. Γι' αυτό και δεν τσακίζεται στις κάλπες, αλλά στους δρόμους και στις γειτονιές, με το να μην του επιτρέπεται η ορατότητα στον δημόσιο χώρο, αλλά και με έναν αντιφασισμό που πάει πέρα από την αισθητική, με ιδεολογική αποδόμηση των όποιων φασιστικών θέσεων μπορεί να έχουν κοινωνική απήχηση.

Η εκλογή Μπόριτς ως αποτέλεσμα αντιφασιστικής ενότητας

Στις 20 Δεκεμβρίου είδαμε τη Χιλή να πανηγυρίζει από άκρη σε άκρη, στα ισπανικά, στα μαπουντουνγκούν, στα αϊμάρα, στα κέτσουα, στα ραπανούι. Εργαζόμενοι και εργαζόμενες, περιθωριοποιημένοι πληθυσμοί και νεαρές γυναίκες, ήταν οι κοινωνικές ομάδες που έφεραν στην προεδρία της χώρας τον Γκαμπριέλ Μπόριτς. Σε κάποιους αριστερούς κύκλους, εγχώριους και διεθνείς, ο Μπόριτς εκθειάζεται με αρκετές δόσεις υπερβολής και παρουσιάζεται σαν το νέο λατινοαμερικάνικο επαναστατικό είδωλο.

Από την άλλη, μια πιο ριζοσπαστική μερίδα κόσμου που είχε πρωτοστατήσει στην εξέγερση του Οκτώβρη του 2019, δεν ξεχνά ότι ο Μπόριτς, με την απόφασή του να συνταχθεί με την Συμφωνία Ειρήνης της 15ης Νοεμβρίου μεταξύ κυβέρνησης και

αντιπολίτευσης, έσωσε τον Πινιέρα από την επικείμενη παταγώδη πτώση - πτώση που αποτελούσε τον διακαή συλλογικό πόθο εκείνη τη στιγμή. Σα να μην έφτανε αυτό, ψήφισε υπέρ του «Νόμου ενάντια στις λεηλασίες», ο οποίος είχε ως στόχο την ποινικοποίηση της δράσης δεκάδων αγωνιστών και αγωνιστριών.

Παρόλο που πολλοί άνθρωποι από εκείνους που είχαν στηρίξει με μεγάλη αυτοθυσία την εξέγερση του Οκτώβρη, είχαν την επίγνωση ότι η ψήφος στον Μπόριτς δεν θα συνεπαγόταν αυτόματα και το τέλος της φασιστικής απειλής, στο εσωτερικό των κινημάτων υπερίσχυσε το πρόταγμα μιας αντιφασιστικής ενότητας, που προέκρινε την ψήφο υπέρ του Μπόριτς. Έτσι, πολλοί αγωνιστές και αγωνίστριες αποτέλεσαν κομμάτι των εκατομμυρίων πολιτών που ψήφισαν τον Μπόριτς, ακριβώς επειδή θεώρησαν ότι ήταν υψίστης σημασίας να αποφευχθεί η εκλογή του Καστ. Τον ψήφισαν χωρίς αυταπάτες και με εύλογη επιφυλακτικότητα, καθώς δεν εκφράζει τις ελπίδες τους για ρήξη με τον νεοφιλελευθερισμό. Ας δούμε ποια είναι η θέση της Αναρχικής Ομοσπονδίας του Σαντιάγο (FAS) λίγες μέρες πριν από τις εκλογές:

«Δεν θεωρούμε ότι την πινοσετιστική παλινόρδωση την νικάει κανείς με χαρτί και μολύβι – όπως θέλησαν να μας κάνουν να πιστέψουμε το 1988 – αλλά με οργάνωση και λαϊκό αγώνα. Το να υποβιβάζουμε το πρόβλημα στο αν θα προσέλθουμε να ψηφίσουμε ή όχι, σημαίνει ότι δεν κατανοούμε την πραγματική διάσταση της κρίσης που διασχίζουμε, γι' αυτό και το να κάνουμε εκκλήσεις είτε αποχής ή είτε εκλογικής συμμετοχής, δεν έχει μεγάλη σημασία, δεδομένης της βαρύτητας της κατάστασης (...) Δεν καταδικάζουμε από τη σκοπιά μιας υποτιθέμενης ανώτερης επαναστατικής ηθικής όσους και όσες αισθάνονται αιτιολογημένο φόβο απέναντι σε μια πιθανή κυβέρνηση του Καστ, μια και κατανοούμε τον τρόπο που προκαλεί ο νεοφασισμός και οι ορδές του. Ούτε κρίνουμε υποτιμητικά όσους επέλεξαν να ψηφίσουν τη σοσιαλδημοκρατία, ώστε να παρεμποδίσουν την άφιξη του πινοσετισμού στη Λα Μονέδα, ωστόσο, ελπίζουμε αυτός ο εκλογικός ενθουσιασμός να μετατραπεί σύντομα σε οργανωτική δέσμευση για να ξαναζωντανέψουν οι διαμαρτυρίες για νερό και γη, για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων και για μια αξιοπρεπή ζωή».

Ρήξη με τον νεοφιλελευθερισμό ή συνέχισή του;

Ο Μπόριτς προέρχεται από το φοιτητικό κίνημα αλλά παράλληλα υποστηρίζεται από μια κατηγορία διανοομένων και προοδευτικών πολιτικών. Μπορεί στη ρητορική του να ενδύεται τους αγώνες των κοινωνικών κινημάτων, αλλά αυτοί είναι αγώνες πολυποίκιλοι και δεν τους πιστεύει απαραίτητως ολόψυχα. Στην πραγματικότητα, εκπροσωπεί μια μερίδα κοντά στο πολιτικό κέντρο και η παλιά κάστα κεντροαριστερών πολιτικών θα είναι ο καλύτερος σύμμαχος του. Δεν είναι τυχαίο ότι παλιότεροι σοσιαλδημοκράτες πρόεδροι, όπως ο Ρικάρντο Λάγος και η Μισέλ Μπασελέτ ήταν από τους πρώτους που στήριζαν την υποψηφιότητά του.

Παραεμπιπτόντως, με την Μπασελέτ, είχαμε γίνει μάρτυρες μιας αντίστοιχης κατάστασης αρχικού ενθουσιασμού και μάλιστα εκείνη εξέλεξε έχοντας καλύτερο περιτύλιγμα από τον Μπόριτς, καθώς ο πατέρας της είχε δολοφονηθεί από τη δικτατορία και η ίδια είχε εξοριστεί. Δήλωνε σοσιαλίστρια, αλλά δεν κατάφερε να χτίσει στη χώρα ούτε καν έναν «σοσιαλισμό από τα πάνω» τύπου Βενεζουέλας, καθώς ποτέ δεν υποστήριξε ουσιαστικά το λατινοαμερικανικό σχέδιο περιφερειακής

ολοκλήρωσης που ο Τσάβες προώθησε. Με λίγα λόγια, το φαινόμενο του να κατασκευάζονται φηγούρες που μετά αποστατούν ή που δεν μπορούν να φέρουν εις πέρας ούτε το 10% όσων υποσχέθηκαν, ούτε είναι σπάνιο ούτε παρατηρείται μόνο σε χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Όσο κι αν ο προοδευτικός κόσμος της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής επιθυμεί να δει στο πρόσωπό του Μπόριτς έναν φωτισμένο επαναστάτη που θα σώσει τη χιλιανή αριστερά και την λατινοαμερικανική ενότητα, τα δείγματα που εκείνος έχει δώσει δεν θυμίζουν ούτε Τσάβες, ούτε Μοράλες, ούτε Κορρέα. Ακόμα περισσότερο άτοπο είναι, να τον συγκρίνουμε με τον Σαλβαδόρ Αλιέντε. Αρκεί να δει κανείς το πρόγραμμά του για να συνειδητοποιήσει ότι, όχι μόνο δεν έχει καμία σχέση με εκείνο της Λαϊκής Ενότητας, αλλά και ότι καταλήγει σε έναν νεοφιλελεύθερο προσανατολισμό, που σε καμία περίπτωση δεν θέτει ζήτημα αποστασιοποίησης από τον καπιταλισμό ούτε πραγματοποίησης των βαθιών μετασχηματισμών που απαιτούσε η εξέγερση του Οκτώβρη.

Για παράδειγμα, στον τομέα της Εκπαίδευσης, σχεδιάζεται η ανανέωση και η επικαιροποίηση του προγράμματος σπουδών, ώστε αυτό να περιλαμβάνει διαστάσεις όπως ο φεμινισμός, η πολυπολιτισμικότητα και η οικολογία, μέτρα που είναι αδιαμφισβήτητα θετικά και ευπρόσδεκτα. Ωστόσο, οι μεταρρυθμίσεις που προτείνει το πρόγραμμα του Μπόριτς δεν αγγίζουν το ισχύον μοντέλο χρηματοδότησης της Παιδείας, αφού δεν μπαίνει τέλος στο σύστημα των κρατικών επιδοτήσεων σε ιδιώτες. Σε ό,τι αφορά τα πανεπιστήμια, προβλέπεται μεγαλύτερη κρατική χρηματοδότηση ώστε εκείνα να βελτιώσουν τις υποδομές και λειτουργία τους, δεν γίνεται όμως λόγος για δωρεάν τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά για την παροχή περισσότερων υποτροφιών, ούτε για την κατάργηση των φοιτητικών δανείων, αντίθετα πρόκειται να δοθούν κι άλλα χρήματα στις ήδη υπερτροφικές χάρη στα φοιτητικά δάνεια τράπεζες.

Στην καλύτερη περίπτωση ο Μπόριτς και ο συνασπισμός Apruebo Dignidad θα σχηματίσουν μια προοδευτική κυβέρνηση που θα επιδιώξει να διασώσει τη φιλελεύθερη δημοκρατία και να παρουσιάσει έναν καπιταλισμό με λίγο πιο «ανθρώπινο πρόσωπο», δηλαδή μια καπιταλιστική αναδιπλωση με μεγαλύτερη κρατική επένδυση. Ακόμα κι αν υπάρξει μια σχετική υλική βελτίωση στις συνθήκες ζωής του πληθυσμού, οι μεταβολές δεν θα είναι βαθιές και θα επιβεβαιώσουν απλώς μια ταξικά διαιρεμένη κοινωνία. Στην πρώτη του δημόσια ομιλία άλλωστε, ο νεοεκλεγείς πρόεδρος δήλωσε ότι «δεν θα οχυρωθούμε σε οδοφράγματα», κλείνοντας το μάτι σε διάφορους πολιτικούς και επιχειρηματικούς τομείς και ότι «φτάσαμε εδώ για να συζητήσουμε με όσους έχουν διαφορετική άποψη, για τη συνεργασία με τον επιχειρηματικό κόσμο, για να χτίσουμε συμμαχίες».

Το ζήτημα των πολιτικών κρατουμένων

Κατά τη διάρκεια της ομιλίας του Μπόριτς μετά την εκλογική του νίκη ακουγόταν από τα πλήθη η κραυγή για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων. Ποια θα είναι η τύχη όσων συμμετείχαν στην εξέγερση από τον Οκτώβρη του 2019 μέχρι τον Μάρτη του 2020 και διώκονται ποινικά, έχουν καταδικαστεί, φυλακιστεί ή βρίσκονται σε κατ' οίκον περιορισμού για τη διάπραξη εγκλημάτων όπως εμπρησμός, κατασκευή αυτοσχέδιων εκρηκτικών, κλοπές, διατάραξη κοινής ησυχίας; Αρχικά τα συλληφθέντα άτομα ήταν 30.000, στη συνέχεια από αυτά κρατήθηκαν 5.000 και 2.000 προφυλακίστηκαν. Τι θα κάνει η κυβέρνηση Μπόριτς; Η απάντησή του στην απαίτηση για απελευθέρωση ήταν θολή: «έχω μιλήσει με τις οικογένειες και ξέρω καλά τι πρέπει να κάνω».

Την ίδια στιγμή, εκκρεμεί η διερεύνηση και η τιμωρία των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν από μέλη του στρατού και της αστυνομίας αλλά και η απόδοση ευθυνών σε υψηλόβαθμα στελέχη των σωμάτων αυτών. Η εμπλοκή σε πράξεις όπως είναι δολοφονίες, ακρωτηριασμοί ή βιασμοί, στον βαθμό που ήταν συστηματικές και γενικευμένες, εμπίπτουν στον ορισμό των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Από την προηγούμενη κυβέρνηση το 46% των 6.568 υποθέσεων που ερευνήθηκαν, έχουν μπει στο αρχείο. Δεν έχουν καταδικαστεί ούτε οι υπεύθυνοι δολοφονιών ή σοβαρών τραυματισμών ακόμα και σε εμβληματικές περιπτώσεις, όπως εκείνη του Γκουστάβο Γκάτικα που έχασε και τα δυο του μάτια από πυροβολισμούς των καραμπινέρος. Ο αργός ρυθμός και η αναποτελεσματικότητα της κρατικής απάντησης απέναντι σε εγκλήματα που απαιτούν υψηλά στάνταρ έρευνας, τιμωρίας και αποζημίωσης, έρχεται σε αντίθεση με τον ζήλο που έχουν επιδείξει οι διωκτικές αρχές σε ό,τι αφορά αδικήματα που σημειώθηκαν από τους αγωνιστές και τις αγωνίστριες της εξέγερσης. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εισαγγελίας, στο 11,6% των παραπάνω περιπτώσεων έχουν ήδη αποδοθεί ποινές, ενώ αντίστοιχα, για παραβιάσεις δικαιωμάτων από τα σώματα ασφαλείας έχουν υπάρξει μέχρι τώρα καταδίκες σε ποσοστό μόλις 0,05%.

Διαδήλωση για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων.

«Ο αγώνας δεν σταμάτησε με Πινέρα, ούτε θα σταματήσει με Μπόριτς»

Πώς θα χτιστεί αυτή η «νέα σχέση με τους αυτόχθονες λαούς», για την οποία ο Μπόριτς έκανε λόγο στην ομιλία του το βράδυ των εκλογών; Τι θα γίνει με τη στρατιωτικοποίηση των εδαφών τους; Τις αντιστάσεις των κοινοτήτων Μαπούτσε μέχρι τώρα η κυβέρνηση Πινέρα τις χαρακτήριζε ως τρομοκρατικές και κήρυξε στις περιοχές τους καθεστώς έκτακτης ανάγκης, διατάζοντας επιχειρήσεις των σωμάτων ασφαλείας. Ο Μπόριτς δήλωσε «πιστεύω ακράδαντα ότι η βία δεν είναι η σωστή οδός» και αυτό δεν αποτελεί έκπληξη, καθώς οι πασιφιστικές του θέσεις είχαν εκφραστεί ήδη κατά τη διάρκεια της εξέγερσης του Οκτώβρη του 2019. Το πρόβλημα βέβαια με τον πασιφισμό είναι ότι καταλήγει να αποδέχεται ως «έγκλημα» οποιαδήποτε μορφή βίαιης αντίστασης.

Γι' αυτό και οι Μαπούτσε από την πλευρά τους φαίνεται να είναι διστακτικοί. Το Συντονιστικό Αραούκο – Μαγιέκο (CAM) που μάλιστα είχε εκφραστεί ενάντια στη συμμετοχή των Μαπούτσε στη Συνταγματική Σύμβαση, τον μηχανισμό που δημιουργήθηκε για τη σύνταξη του νέου Συντάγματος, μέσω του επικεφαλής του, Εκτορ Γιαϊτούλ τοποθετείται ως εξής:

«Με τον Μπόριτς και την ψευτοπροοδευτική του κυβέρνηση δεν θα υπάρξει καν ρεφορμισμός, θα υπάρξει συντηρητισμός, θα διατηρηθεί το καπιταλιστικό σύστημα αποικιακού τύπου και θα συνεχιστεί η καταστολή του αντιστεκόμενου λαού Μαπούτσε».

Από την πλευρά της η Αντίσταση Μαπούτσε Λαφκέντσε (RML), προειδοποίησε ότι δεν θα υποχωρήσει στον αγώνα της για την προστασία των εδαφών ούτε κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης της χώρας από τον Γκαμπριέλ Μπόριτς. Σε ανακοίνωση που εξέδωσε αφότου πραγματοποίησε μια σειρά επιθέσεων και εμπρησμών οχημάτων και μηχανημάτων των εταιριών υλοτομίας, δηλώνει ότι οι Μαπούτσε αποτελούν κομμάτι ενός εξεγερμένου λαού που προχωράει προς την απελευθέρωσή του και οφείλουν να εκδιώξουν τους ιστορικούς σφετεριστές από τα εδάφη τους. Την ίδια στιγμή, η RML απορρίπτει «τους λόγους ειρήνης που προσπαθεί να επιβάλει αυτή η ψεύτικη δημοκρατία» και τονίζει ότι δεν θα αφήσει τα όπλα, όσο συνεχίζεται η λεηλασία των εδαφών από τις τουριστικές επιχειρήσεις που κερδοσκοπούν από τους φυσικούς πόρους και όσο «οι φυλακές του νότου συνεχίζουν να είναι γεμάτες με Μαπούτσε».

Ανεξαρτήτως από τον δρόμο που θα επιλέξει η κυβέρνηση Μπόριτς, το στοίχημα για τα πολυάριθμα κινήματα της χώρας είναι να μην πέσουν στην παγίδα της αφομοίωσης, αποδεχόμενα την πρόσκληση να λάβουν μέρος σε αλλαγές που θα σχεδιαστούν μέσα από το Κράτος. Εάν κάτι έχουν μάθει τα κινήματα από τις αριστερές κυβερνήσεις των τελευταίων είκοσι ετών στη Λατινική Αμερική, είναι ότι όταν μετατρέπονται σε μαθητευόμενο του Κράτους, χάνουν την ανατρεπτική και μετασχηματιστική τους δυναμική. Ετσι, όταν οι αριστερές κυβερνήσεις μπαίνουν σε κρίση, η ακροδεξιά αντεπίθεση δεν βρίσκει ισχυρή αντίσταση. Αντίθετα, τα κινήματα χρειάζεται να εμβαθύνουν την αυτονομία και να αυξήσουν την ικανότητα δράσης τους, να στοχεύσουν στη δημιουργία κοινοτήτων αγώνα που θα έχουν δικές τους δομές, ικανές να στηρίξουν άλλους τρόπους πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης, που θα έχουν πολιτικές εδαφικής αυτοάμυνας και ένα ξεκάθαρο πολιτικό ένα σχέδιο που θα περνάει από το διεκδικητικό στο χειραφετητικό. Αυτό δεν μπορεί να είναι το σχέδιο της φιλελεύθερης δημοκρατίας, αλλά ένα σχέδιο καταπιεσμένων που επιδιώκουν τη ρήξη με τις κρατικές και καπιταλιστικές λογικές, ένα σχέδιο που χρειάζεται να επεκταθεί άμεσα, προτού η οικολογική και ενεργειακή κρίση καταφέρει ένα ισχυρό πλήγμα στις ζωές όλων μας.

Γη και Ελευθερία - Tierra y Libertad

εκδόσεις
δυσήνιος τύπος